

SIROKI ZOLTÁN ALAPÍTVÁNY

IDŐSZAKI KIADVÁNYA

15. SZÁM

2015 JÚNIUS-SZEPTEMBER

IMPRESSZUM

SIROKI ZOLTÁN ALAPÍTVÁNY IDŐSZAKI KIADVÁNYA

MEGJELENIK : negyedévente

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: az alapítvány elnöke és kuratóriumi tagjai

A kuratórium elnöke: Varga Sándor

A kuratórium tagjai: Küzmös Csaba

Lakó Antal

Tóth Sándor

Vajó Sándor

Virágh Dezső

LEVELEZÉSI CÍM: Varga Sándor Nyírtura, Rózsa u. 10. 4532

EMAIL CÍM: vargasa@freemail.hu

HONLAP: www.sirokialapitvany.hu

Tisztelt Madárbarát

Az ősz közeledtével a kuratórium tagjai ismét közös asztalhoz ülnek, hogy megvitassák, a hazai madártenyésztő egyesületek ajánlásait, a tekintetben, kit tartanak leginkább érdemesnek a Siroki-díj ez évi tulajdonosának. Az ajánlások száma sajnos elmarad a tavalyi évhez képest, aminek bizonyosan oka lehet a szövetségeknél bekövetkező változások, megszűnő és alakuló szervezetekkel. Hisszük, hogy számos kiváló tenyésztő érdemes lehet e kitüntető címre, mely cím talán a legrangosabb a hazai díszmadártenyésztésben.

A közeljövőben úgy véljük, szükségessé válhat a jelölési procedúra átalakítása, a fent említett szervezeti átrendeződés okán. Feltétlen fontos áttekintenünk, melyek azok a szervezetek és magánszemélyek, amelyek segítségünkre lehetnek a legalkalmasabb jelöltek megtalálásában.

Terveink között szerepel –talán még ez évtől, de legkésőbb a következő év elejétől – hogy kiadványfüzetünk mellett egy hasonló méretű szakmai füzetecskét is megjelentessünk, amelyben a legújabb tudományos, szakmai eredményeket ismertetnénk, olyanokat, melyek szélesebb rétegeket is érdekelhetnek. Szűkös lehetőségeink okán, a postai úton történő terjesztés továbbiakban is korlátozott, ám azok a tenyésztők, akik bármikor is publikáltak a füzetekben, automatikusan megkapnak minden kiadványt. Így lesz ez a szakmai füzetecskékkel is.

Honlapunkon természetesen eddig is, és ezután is letölthető lesz az összes megjelent kiadványunk.

Bízunk benne, mind többen értesülnek az Alapítványunk munkájáról, egyre többen lesznek azok az emberek, akikhez eljutnak híreink, beszámolóink, esetlegesen azok száma is nőhet, akik segítségünkre lehetnek kitűzött céljaink elérésében.

VÁLOGATÁS SIROKI ZOLTÁN ISMERETTERJESZTŐ ÍRÁSAIBÓL 15. RÉSZ

A kis kubapinty (*Tiaris canora*/Gmel)

A Gefiederte Welt egyik, 1970. évi számát nézegetve szemembe ötlött egy hirdetés. Az egyik madárkereskedő kis kubapintyet kínált, párját 150 nyugatnémet márkáért. Ennek a madárnak az ára a második világháború után szédületes emelkedést mutat. Kezdetben 35-40 márkáért árulták, de a vételár rövidesen 100 márka fölé szökött. Ennek a szokatlan drágulásnak oka az, hogy a kubai kormány kiviteli tilalommal védi a madárállományát (akárcsak Ausztrália), ezért az onnan származó madarak csak mint csempészárúk kerülhetnek Európába, így nem csoda, ha áruk annyira magas lett.

A két világháború közötti években a kiskubapinty gyakori madár volt a nyugati madárpiacon, áruk páronként 10-20 márka között mozgott.

Madarunk a legkisebb Pintyféle, nem nagyobb, mint egy tigrispinty. A hím felül sárgászöld, a nyak alsó része világosabb, homloka, a kantár, a szem körüli részek, a fültájék, a pofák és a torok fekete. E fekete részeket egy széles aranyárga öv veszi körül, amely azonban nem terjed egészen a madár csőréig. A nyak elülső része fekete. Melle és egyéb alsó része sötétszürke, hasa fehéres. Szárnya és farka szürkésbarna, csőre fekete. A tojónál ama részek, melyek a hímnél feketék, barnák, általában fakóbb színű. Hazája Kuba szigete ahol a fátlan, füves területek (sztyep) lakója.

Az én kis kubapintyekkel kapcsolatos emlékeim visszanyúlnak 1928-ig. Kereken 45 évvel ezelőtt határozta el édesapám, hogy kis kubákat fog tenyészteni. A neu-ulmi R. Götz cég hirdette párját 17 márkáért. Április közepén megérkezett a szállítmány és mivel a madarak kifogástalan állapotban voltak, rövidesen egy szabad volierbe kerültek, ahol egy csomó díszpinty társaságában (tigrispinty, pillangópinty, korallcsőrű pinty, narancsarcú pinty, amarant, vörösfarkú asztrild, kis szarkapinty, apáca madarak) kitűnően érezték magukat, lakótársaikkal jól megfértek. Azonban írva vagyon, hogy saját fajával és más pintyfélével összeférhetetlen. Mi annak ellenére megtettük, hogy a következő évben mégis hozattunk még egy part, lássuk, mi lesz az eredmény, hátha csoda történik és nem lesz baj. Sajnos bebizonyosodott, hogy a szakkönyvekben lefektetett tapasztalatokat tanácsos komolyan venni és nem szabad feleslegesen kísérletezni. Egy ideig békesség volt, de amint az első ízben hozott pár fészeképítéshez látott, megszűnt a béke, az első hím halálra üldözte a másodikat. (Ugyanilyen tapasztalatra tettünk szert annak idején a pirókokkal is). Két párat egy helységben költeni nem lehet. A hozatás évében a mi kubáink nem költöttek, csak 1929 őszen kezdtek mozogni. Mindketten fészeképítéshez láttak. Finom fűszálakból, kókusz- és agaverostokból egy teljesen zárt fészket építettek, melynek elég hosszú, vízszintes irányú bebújócsöve is volt.

A fészek készen volt ugyan, de sosem láttam, hogy a tojó ült volna, legalább is akkor, amikor én a volierben voltam, a tojó mindig látható volt. Ezért nagy volt a meglepetésünk, amikor erőteljes csipogást hallottunk a kubák fészkeiből. Október közepe volt már, éjjel fagypont körül volt a hőmérséklet, aminek következménye lett, hogy a 3 tokos fióka elpusztult. 1930-ban idejében kezdtek költöni, május végén kirepült az első, hármaskalaj (1 hím és 2 nőstény). A fiókák színe a tojóéhoz hasonló. A tojások száma 3-5, a madár nagyságához viszonyítva óriási nagyok. Színük fehér alapon kisebb-nagyobb barna foltokkal. A barna pöttyök a tojás tompább végén sűrűbben, néha gyűrűalakban helyezkednek el. A kotlási idő 12-13 nap. A fiókák 17 napos korukban repültek ki. Önállóvá válásuk után tanácsos főleg a fiatal hímeket az öregektől sürgősen elválasztani, mert a második költés beindulával a szülők üldözik a fiatalokat. 1930-ban négyszer költöttek és 11 fiókát neveltek fel. A következő esztendőben újabb 10 fiókéval örvendeztettek meg bennünket. A 21 fiókából 14 hím volt és csak 7 tojó.

Kiszíneződött hímek még a dróton keresztül is kitartóan verekednek és kárt is tudnak tenni egymásban, mert ha valamelyiknek sikerül ellenfele egyik lábujját elkapni, addig el sem eresztí, amíg 1-2 ujjpercet le nem harapott. Ezért a fiatal hímek egy része csonkaujjú volt. Díszpintyeknél is gyakori eset, hogy azonos fajúakból egy helységben

2 párt költetni nem lehet, mert a hímek nem férnek meg. Pintyféléknél pedig az általános jelenség. A kis kubapinty pedig valódi Pintyféle, annak ellenére, hogy néhány olyan tulajdonsága is van, amelyek a Díszpintyek felé mutatnak. Ilyen az a tulajdonságuk, hogy a párok egymás mellett ülnek és egymás tollzatában kapargálnak. A fészek nem nyílt, mint a többi Pintyfélénél, hanem zárt, sőt még bebújócsöve is van. A tojások ellenben nem fehérek, mint a Díszpintyeknél, hanem tarkák. A kis kubapinty a legjobb, de nem a legmegbízhatóbb költők közé tartozik, Különösen eleinte megesik, hogy fiókáikat elhagyják, kidobálják a fészekből és csak évek múlva lendülnek bele a rendes kerékvágásba. A türelmet tehát sohasem szabad elveszíteni, ez vonatkozik természetesen nemcsak a kis kubákra, hanem minden más madárra egyaránt. A mi példánk felbuzdúlva egy lelkes madártenyésztő barátunk, Kendefi István is hozott egy pár kubát. Nála azonban a keltetés távolról sem sikerült úgy, mint nálunk. Az Ő párja rosszabb, megbízhatatlanabb volt, mint a mienk.

A kis kubapinty egy nagyon szép, kedves, bizalmas természetű madár, érdemes volna vele foglalkozni. Kár, hogy a kubai kiviteli tilalom miatt alig remélhetjük, hogy hozzájuthatunk.

Mindezt azért írtam le, mert hallottam, hogy egyesületünknek egy tagja járt Kubában és hozott magával egy pár kis kubapintyet. Ezenkívül jólesik a régmúlt időkre és az akkori költésre eredményekre visszaemlékezni.

Teljesség kedvéért megemlítem, hogy él Kubában egy másik közelrokon faj is, a nagy kubapinty. Valamivel nagyobb, mint a kis kuba, de távolról sem olyan szép, jóval egyszerűbb színű. Viselkedése hasonló kisebb rokonáéhoz, de veszekedőbb természetű. Ez is könnyen költ a fogságban, de megbízhatatlanabb, mint a kis kuba. Magam is tartottam egy párt 1937-ben 6 hónapig, de csak a tojásrakásig jutottak. Hogy miért adtam túl rajtuk olyan rövid idő múlva, már nem emlékszem, de valószínű, hogy veszekedő természetük miatt.

Díszmadártenyésztés 1972. 6. szám

TENYÉSZTŐI BESZÁMOLÓK A HAZÁNKBAN TENYÉSZTETT RITKA MADÁRFAJOK TENYÉSZEREDMÉNYEIRŐL

17. RÉSZ

A sárga szárnyú ara (*Ara macao*) vagy arakanga első hazai tenyésztése

Gyerekkorom óta hobbim a papagájtenyésztés, amiben ezidáig kisebb-nagyobb sikereket értem el. Sikeresen tenyésztettem többféle nagy papagáj fajt, úgymint sárgabóbitás kakadut, nemes papagájt, kék homlokú amazont, kék-sárga arát, zöldszárnyú arát, valamint hazánkban elsőként, a sárga szárnyú arát, amit 2006-ban sikerült szaporítanom. Ennek az első tenyészsikernek a rövid történetét szeretném most összefoglalni.

Bevezetésképpen a sárga szárnyú aráról néhány szó.

E nagy testű ara testhossza 80-90 cm, alapszíne skarlátvörös, hátának alsó része és farcsíkja világoskék. Vállán sárga színű örv látszik. Középső és nagy szárnyfedő tollai szintén sárgák, zöld csúcsi résszel. Evezőtollainak külső zászlói kékek, alsó részük, és az alsó szárnyfedőtollak vörösek színűek. A farkfedőtollak színe világoskék, a hosszú farktollak vörösek, kék csúcsi résszel, alsó oldaluk vörös színű. A szárny, a farcsík és a farktő ultramarinkék.

Elterjedési területük: Costa Rica, Nicaragua, Honduras, Panama, Kolumbia, Guyana, Surinam, Francia Guayana, Peru, Bolívia.

A legtöbb szerző szerint nincs alfaja, ám újabb vizsgálatok alapján említést tesznek egy *A. macao cyanoptera* alfajról.

Síkvidéki esőerdők és szavannák lakója, ahol többnyire párban, vagy kisebb csapatokban él.

Első madaraimat 2005-ben vásároltam Németországban, mely egy párnak ígérkezett, ám sajnos a tojó rövidesen elpusztult. Ezt követően 2006 elején ismét egy párhoz jutottam egy német tenyésztőtől, aki felszámolta az állományát. A madarak nem voltak fiatalok, a tojó 12 éves volt, a hím 25. Nem voltak kézzelidék sem, de néhány szó erejéig jól beszéltek németül.

A madarak egy külső és belső röpderezst is magába foglaló tenyészröpdébe kerültek, melynek külső része 2,5 m széles, 4 m hosszú és 2,5 m magas volt, a belső védett rész pedig 2 m széles, 2 m hosszú és 2,5 m magas. A belső térben a hőmérséklet nem csökkent 10 °C alá. Takarmányuk jó minőségű, készen kapható, csilipaprikát, dióféléket, kölesféléket tartalmazó papagájeleségből állt. Lágyeleséggként az akkoriban általam is forgalmazott, kézi nevelő tápszerként is alkalmazható, Energette nevű készítményt kapták. Szívesen fogadtak minden gyümölcsöt, például banánt, narancsot, almát, és a zöldségféléseket sem utasították el.

A nagy méretű rönkodút, melynek magassága közelítette a másfél métert, a röpde külső részén szereltem fel.

Fészekanyagként faforgács szolgált. Március elején a tojó lerakta az első tojását, amelyet még kettő követett. A pár gyakran együtt tartózkodott az odúban, sőt, ha a hím kint volt, és meglátott, gyorsan visszahúzódott a tojó mellé.

Több mint négyhetes kotlás után két fióka kelt ki. A szülők gondosan nevelték a kicsiket, az első és a második költésüknél nem vettem el a fiókákat, hogy kézzel neveljem fel őket, csupán az azt követő években neveltem kézzel kicsiket. A pár jelenleg is a tenyészetem lakója, minden évben 3 fiókát költöttek, kivéve az idei és a tavalyi évet, amikor is nem raktak tojásokat.

A fiatal madaraktól más hazai tenyésztőkhöz is kerültek, ahol sikeresen költöttek és költenek most is.

Balázs János

SIROKI ZOLTÁNRA EMLÉKEZVE

1. RÉSZ

A madarak atyja

Látogatóban Siroki Zoltánál

Hajdú-Bihari Napló 1981. május 20.

Taar Ferenc írása

Megismerkedésünk előtörténete visszanyúlik a kis hörcsög haláláig. Móka ugyanis - oly sok vidámság és kedvesség után- egy reggel nem bújt elő a fészkeből. Ott feküdt kimeredve a homokon, mint egy kis aransárga rongycsomó. Még hetek múlva is oda - odanézünk, ahol a kuckója volt. Hiányzott! Egy napon aztán a feleségem váratlanul így szólt, mintha csak a gondolataimat fogalmazta volna meg:

- Jó lenne egy kis madár!

Még aznap - hiába, öregségére bolondul meg az ember, ki így, ki úgy!- két hullámos papagájjal tértünk haza a madárkereskedőtől. Így kezdődött a „madaras korszakunk”. Nem sokkal később megnéztünk egy madárkiállítást. Onnan meg két zebrapintyet vittünk haza. Karácsony táján pedig egy fiatal nimfa papagáj zárta be a sort.

- Több madár most már nem kell!- szögeztük le komolyan.

Elhatározásunkról azonban nem tájékoztattuk a szerelmes pintyeket: pár hónap múltán négy fióka szorongott a parányi fészekben. Most mi a teendő? Mivel tápláljam ezeket?

A véletlen összehozott dr. Aradi Csabával, a kiváló ökológussal, s ő néhány napra kölcsön adta a mindmáig legjobb és legteljesebb kézikönyvet, amelyet minden díszmadártartónak ismernie kellene. (Siroki Zoltán: Díszmadarak a lakásban. Natúra, 1976.)

- Hol lehet ezt a könyvet megkapni? - kérdeztem mohón tőle, miután egyvégtében elolvastam az egészet, s nagyon érdekes új világ bontakozott ki előttem.

Megértettem azt is, hogy egyetlen állat mesterséges körülmények között való tartása sem egyszerű dolog, vannak bizonyos alapkövetelmények, amelyek hiányában az állat elpusztul. Éppen ezért kellene a könyv nekem is: hol lehet megszerezni? Aradi Csaba a fejét ingatta, jelezvén, hogy erre nincsen mód. A könyvet megjelenése után szétkapkodták, azóta nem nyomták újra. Ezen elcsodálkoztam. Hiszen, ha valamikor, éppen ma lenne rá még nagyobb szükség, amikor az ember azt látja lépten-nyomon, itt is kalitka, ott is kalitka, különösen az új lakótelepek lakásaiban, mintha csak a falvakról, tanyákról, külterületekről és a megszűnt kerteségek kis paradicsomaiból a betontengerbe költözött emberek egy darabka természetet próbálnának megőrizni maguk körül. Egyre több a lakásban tartott másféle állat is, nem csupán divatból, sokkal inkább tudat alatti lelki igényből is. És soha ennyi mesterségesen tartott állat nem is pusztult el a szakszerűtlen tartás miatt, mint éppen napjainkban.

Ekkor bökte ki barátom, hogy szívesen bemutat Siroki Zoltánnak, a könyv szerzőjének, a neves tudósnek.

- Itt él Debrecenben? Csodálkoztam el.

- Az Agráregyetemen tanított, amíg nyugdíjba nem ment, a növényteni tanszék vezetője volt, egyetemi docensi rangban, s még ma is bejár az egyetemre.

Egy tavaszi napon aztán becsöngettünk a debreceni tudóshoz a Kishegyesi úton. Magas, kissé hajlott, fehér hajú, még igen jó tartású férfi jött ajtót nyitni. Tiszta, nyílt tekintete, kék szeme, barátságos mosolya, az egész lényéből áradó finomság tökéletesen fedte azt a képet, amelyet könyve alapján kialakítottam róla magamban: a madarak „atyja”

Szobájában sokféle tárgy jelzi: nemcsak tudós ember hajlékában vagyunk, hanem olyan gyűjtőnél is, aki hallatlan gondnal, sok-sok fáradozással szedegette össze a növényfajokat, éppúgy, mint a bogarakat. A konyha felől élénk pityegés, füttyügés, csiripolás hallatszik: nagyméretű kalitkákban legalább ötven madár.

- Ez a törzsállományom. Van itt japáni sirályka, zebrapinty, nyársfarkú amandina, szakállas amandina, háromféle apácamadár, rácsos szárnyú asztrild, kákapinty, barnamellű nádipinty, s a legeslegszebb: az indiai – vöröshasú – papagáj amandina.

Mintha parányi színes pelyhek, tollcsomók ugrándoználak. Valóságos színorgia.

- Majd ha kiteszem őket a szabadtéri röpdébe, s elkezdődik a költés, akkor lesznek igazán szépek.

Nézelődünk, gyönyörködünk, beszélgetünk. Közben persze kérdezősködöm is: hogyan kezdődött az ötvenéves múltra visszatekintő díszmadártenyésztés?

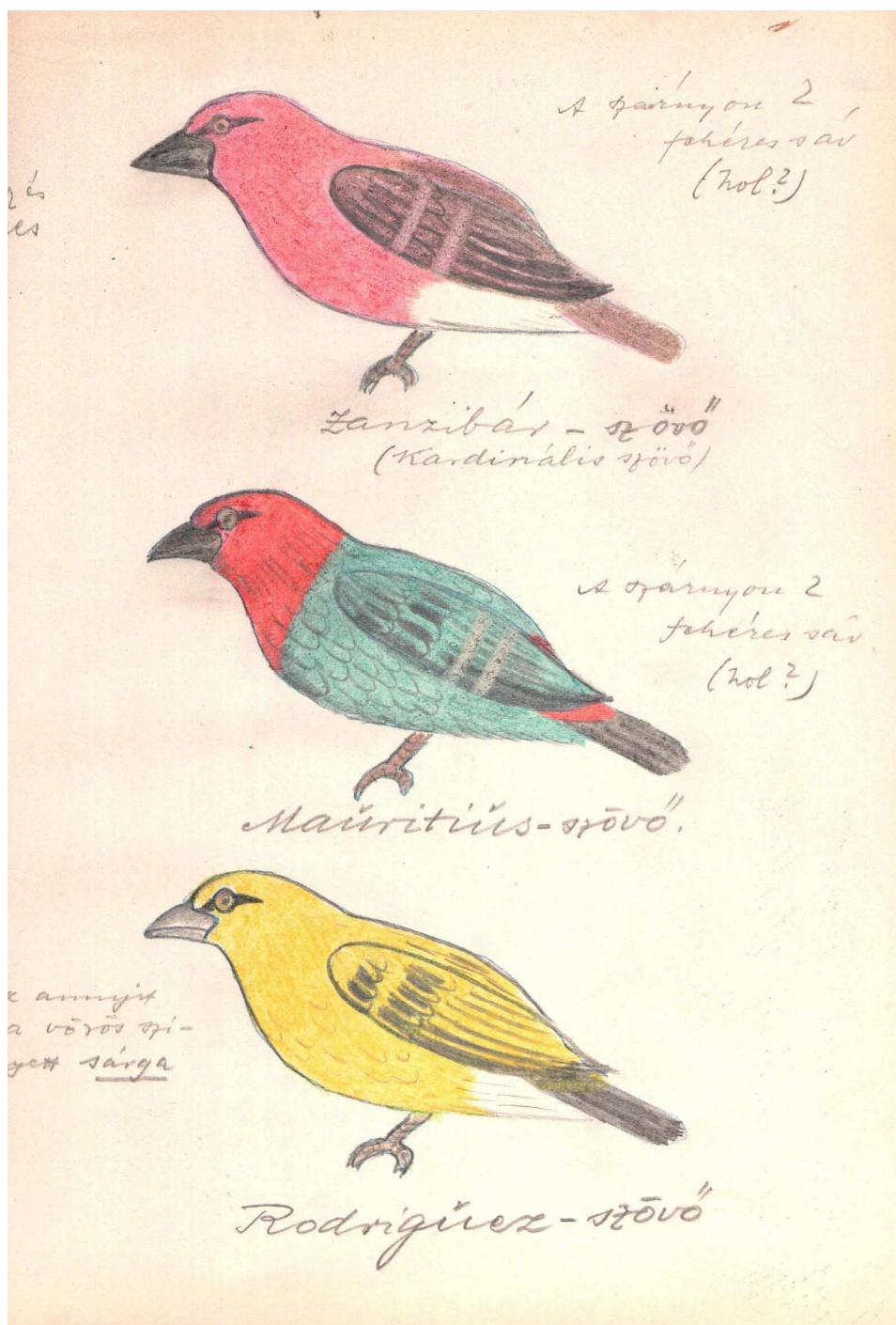
- Beleszülettem – válaszolja Siroki Zoltán.

- Édesapám kezdte, én meg folytattam. Minden hobbira születni kell. Ha z embernek hajlama van valamire, s megszerzi hozzá a szükséges szakismereteket is, nem marad el az eredmény. Így született a könyvem is.

- Milyen tenyésztési elveket követ?

- Nem törekszem változatokra, a hibridek nem vonzanak. Csak a tiszta fajokat szeretem. És a nehéz tenyésztési problémák megoldását. Itt van például az indiai papagáj-amandina. Nagyon nehezen szaporodik, most évente kétszer vedlik. Ha nem esik egybe a hím és a tojó vedlési ideje, elmarad a várt eredmény. Nekem sikerült megoldanom a tenyésztésüket.

Folytatjuk

Siroki Zoltán korabeli vázlatai szövőpintyekről

A Siroki díj (vándorszerleg) eddigi tulajdonosai

1993 Péter Géza
1994 Ballagó Emánuel
1995 Virágh Dezső
1996 Laskay Sándor
1997 Vas Sándor
1998 Tóth Sándor
2001 Lakó Antal
2002 Gere Géza
2004 Diószeghy Sándor
2005 Soós János
2006 (Dogosi Károly jelölt, elhalálozott)
2008 Makai Pál
2011 Pócsi Béla
2012 Pálinkás György
2013 Maróti Béla
2014 Paraszka János